

Μερικές σκέψεις για την Παιδεία

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΤΑΛΗ

Μύθοι, αυτονόητες αλήθειες, προδευτικές και νεοφιλελεύθερες απόψεις αναμειγνύονται σε μια δύσκολη συζήτηση για το μέλλον της Παιδείας στον τόπο μας. Μερικές σκέψεις μπορεί να βοηθήσουν:

Σκέψη 1η. Δωδεκαετής υποχρεωτική εκπαίδευση

Είναι αναμφισβήτητο στην Ελλάδα των πολλών πανεπιστημίων αλλά και των επίσης πολλών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών η υποχρέωση της Πολιτείας να εξαντλείται στην εννεαετή υποχρεωτική εκπαίδευση. Το νέο Σύνταγμα οφείλει να αναδιπλώσει τις υποχρεώσεις του κράτους υιοθετώντας την υποχρεωτική δωδεκαετή εκπαίδευση.

Σκέψη 2η. Αποσύνδεση της λυκειακής εκπαίδευσης από την εισαγωγή στα πανεπιστήμια

Με την αποσύνδεση το σχολείο μετατρέπεται σταδιακά – σε ορίζοντα πενταετίας – από εξεταστικό κέντρο σε χώρο ώσμωσης ιδεών, γνώσεων και αντιλήψεων.

Σκέψη 3η. Νέο σύστημα εισαγωγής στα πανεπιστήμια

Η επιτυχής ολοκλήρωση της λυκειακής εκπαίδευσης προτείνεται – όπως άλλωστε ισχύει στις περισσότερες χώρες – να αποτελεί και το δικαίωμα εισαγωγής ενός νέου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η κατάταξη γίνεται με κριτήριο τον βαθμό του απολυτηρίου Λυκείου, ενώ στις σχολές ή στα τμήματα όπου η προσφορά είναι μεγαλύτερη της ζήτησης γίνονται εξετάσεις με την ευθύνη των ιδίων των πανεπιστημίων.

Σκέψη 4η. Πραγματική αυτονομία στα πανεπιστήμια

Τα ελληνικά πανεπιστήμια πρέπει να αποφασίζουν αυτόνομα για θέματα όπως οι εκπαιδευτικές και ερευνητικές τους προτεραιότητες, η δημιουργία κοπιδίων και νοτομίας, η ανάπτυξη νέων εργαστηριακών υποδομών, οι συνεργασίες με την

ακαδημαϊκή και την επιχειρηματική κοινότητα κ.ά.

Σκέψη 5η. Ενίσχυση της πανεπιστημιακής έρευνας

Είναι αναγκαία η αύξηση της χρηματοδότησης για τη βασική και την εφαρμοσμένη έρευνα, υπό την προϋπόθεση όμως ότι θα αποσαφηνισθούν προηγουμένως οι ερευνητικές προτεραιότητες για την επόμενη δεκαετία, και μάλιστα με χωροταξική αντιστοίχιση.

Σκέψη 6η. Αξιολόγηση σε όλα τα επίπεδα

Ένα σύστημα αξιολόγησης που θα στοχεύει στη θεραπεία των αδυναμιών του εκπαιδευτικού συστήματος είναι σίγουρα χρήσιμο. Αυτό που δεν είναι χρήσιμο είναι ένα σύστημα αξιολόγησης που θα καταλήγει σε τιμωρητικά μέτρα ως προς τη λειτουργία μιας εκπαιδευτικής μονάδας.

Σκέψη 7η. Ενθάρρυνση της κινητικότητας

Ένας νέος σήμερα μπορεί να ξεκινήσει τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο, λ.χ., τις Αθήνας, να τις συνεχίσει σε πανεπιστήμια στο εξωτερικό και τελικά να επιστρέψει στην Αθήνα για να πάρει το πτυχίο του. Τι πιο φυσικό για μια γενιά που είναι κοσμοπολίτικη και θεωρεί αυτονόητο το γεγονός ότι δεν υπάρχουν σύνορα στην Ευρώπη αλλά και στη γνώση;

Σκέψη 8η. Προτεραιότητα στη δημόσια Παιδεία

Η αλήθεια είναι ότι η δημόσια Παιδεία έχει πρώτη προτεραιότητα και ότι η πολιτεία πρέπει να διασφαλίσει και το τελευταίο απαιτούμενο ευρώ για την αναβάθμισή της. Αλήθεια είναι όμως ότι και σε καμία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν απαγορεύονται πανεπιστήμια που δεν είναι αμιγώς δημόσια. Αλήθεια είναι, τέλος, ότι αν διασφαλιστούν οι αρχές που θα διέπουν απαρεγκλίτως ένα εθνικό σύστημα Παιδείας (π.χ. τρόπος εισαγωγής των φοιτητών, ποιότητα εκπαίδευσης, διαφάνεια, τρόπος επιλογής των διδασκόντων, κριτήρια επιχορήγη-

σης για έρευνα κ.ά.), το δημόσιο σύστημα Παιδείας δεν κινδυνεύει από τα μη κρατικά πανεπιστήμια. Αντίθετα, κινδυνεύουν τα κάθε λογής «κολέγια» που δεν θα ανταποκρίνονται στα αυστηρά κριτήρια μιας ποιοτικής Παιδείας.

Σκέψη 9η. Τακτοποίηση των επαγγελματικών δικαιωμάτων

Τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων ΑΕΙ και ΤΕΙ συχνά καθορίζονται από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας. Πρώτη προτεραιότητα θα πρέπει να είναι μια ειδική πρωτοβουλία που θα αποσαφηνίζει δικαιώματα και θα αποκαθιστά σπουδές που σήμερα είναι χωρίς αντίκρισμα. Ακόμη και αν αυτή η πρωτοβουλία έχει πολιτικό κόστος.

Σκέψη 10η. Ενίσχυση των περιφερειακών ΤΕΙ

Η εισαγωγή του κρηπίου του «10» αποκάλυψε – πέρα από τις ακατάλληλα τελεσιγραφικές διαθέσεις του υπουργείου Παιδείας – τις αδυναμίες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος σε ό,τι αφορά τμήματα (κυρίως ΤΕΙ) που προσφέρουν ειδικότητες χωρίς παρόν και μέλλον. Η ενίσχυση των περιφερειακών τμημάτων μπορεί να γίνει μέσα από μια τολμηρή ανανέωση των ειδικοτήτων που προσφέρουν σήμερα.

Σκέψη 11η. Σύνδεση των τοπικών κοινωνιών με τα πανεπιστήμια

Η σχέση των τοπικών κοινωνιών με τα ΑΕΙ - ΤΕΙ εξαντλείται στην ανταλλακτική – σε οικονομικό επίπεδο – αξία των φοιτητών. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει να δρομολογήσει δράσεις όπως υποτροφίες για τους φοιτητές που έχουν ανάγκη μέσω, π.χ., ποσοστού επί των εσόδων που οι ίδιοι οι φοιτητές φέρνουν στην πόλη, δημιουργία μερίσματος έρευνας για το τοπικό πανεπιστήμιο αλλά και φροντίδα για την πρώτη εγκατάσταση των φοιτητών στην πόλη.

Αντί επιλόγου:

Δυστυχώς, η πολιτική για την Παιδεία στην Ελλάδα σήμερα είναι χωρίς πεξίδα. Θυμίζει έτσι την αλληγορική παιδική ιστορία «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων». Η Αλίκη συναντά σε μια διασταύρωση τον λαγό. «Ποιον δρόμο να διαλέξω;» τον ρωτά. «Πού θέλεις να πας;» ρωτά ο λαγός. «Δεν ξέρω» απαντά με τη σειρά της η Αλίκη. «Ε τότε πάρε όποιον δρόμο θέλεις» καταλήγει ο λαγός.

Δυστυχώς, η εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα σήμερα είναι χωρίς πεξίδα, θυμίζοντας την αλληγορική παιδική ιστορία «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων»

